

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 września 2020 r.

Pozycja 251

POSTANOWIENIE

z dnia 8 lipca 2019 r.

Sygn. akt Ts 39/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) w zakresie zwrotu „jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty” z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 370 ustawy wymienionej w pkt 1 w zakresie zwrotu „nieopłaconą” z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 79 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 marca 2018 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą.

Skarżący 3 listopada 2016 r. wystąpił do Sądu Rejonowego w T. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) z pozwem o zapłatę. Następnie 10 listopada 2016 r. został wezwany do usunięcia braków formalnych pozwu m.in. przez uiszczenie opłaty sądowej w kwocie 500,00 zł. W odpowiedzi na wezwanie skarżący wniósł wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych ponad kwotę 30,00 zł.

Postanowieniem z 15 grudnia 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy oddalił wniosek skarżącego. Na to rozstrzygnięcie skarżący wniósł zażalenie, które Sąd Okręgowy w K. III Wydział Cywilny Odwoławczy oddalił postanowieniem z 14 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]).

W tej sytuacji, pismem z 3 kwietnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy wezwał skarżącego do uiszczenia opłaty od pozwu w kwocie 500,00 zł w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu pozwu. W związku z tym, że skarżący nie uiścił wymienionej opłaty

w wyznaczonym terminie Sąd Rejonowy – zarządzeniem z 24 kwietnia 2017 r. (sygn. akt jw.) – zwrócił mu pozew. Na to zarządzenie skarżący wniósł zażalenie.

Zarządzeniem z 26 maja 2017 r. (sygn. akt jw.) Sąd Rejonowy wezwał skarżącego do uzupełnienia braków formalnych zażalenia przez uiszczenie 100,00 zł tytułem opłaty od tego środka odwoławczego. W odpowiedzi, skarżący wniósł o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych. Sąd Rejonowy postanowieniem z 8 sierpnia 2017 r. (sygn. akt jw.) oddalił wniosek skarżącego.

Skarżący złożył zażalenie, które Sąd Okręgowy oddalił postanowieniem z 17 października 2017 r. (sygn. akt [...]).

Postanowieniem z 15 stycznia 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy odrzucił zażalenie skarżącego na zarządzenie o zwrocie pozwu z 24 kwietnia 2017 r. (sygn. akt jw.) z powodu nieuiszczenia opłaty od zażalenia.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 18 marca 2019 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej m.in. przez: wskazanie ostatecznego orzeczenia (w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji) z dokładnym określeniem sygnatury akt oraz sądu, który je wydał; wskazanie, jakie konstytucyjne prawa lub wolności skarżącego wynikają z powołanych w *petitum* skargi wzorców kontroli i w jaki sposób zostały naruszone przez zakwestionowane przepisy oraz uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

Pismem procesowym z 25 marca 2019 r. (data nadania) skarżący odniósł się do powyższego zarządzenia.

Skarżący istoty niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów upatruje w uzależnieniu prawa do sądu, określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, od „uiszczania jakichkolwiek opłat”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. W niniejszej sprawie skarżący zakwestionował konstytucyjność art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) o treści: „Jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym. Mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym”, oraz art. 370 k.p.c. o treści: „Sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie”.

3. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK, podstawową przesłanką skorzystania ze skargi konstytucyjnej jest zakwestionowanie przepisów, które

prowadzą do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego i jednocześnie stanowią podstawę ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, wydanego w jego indywidualnej sprawie.

Dlatego skarga konstytucyjna powinna zawierać wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone, a także uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego.

4. Trybunał stwierdził, że skarżący nie uzupełnił braków formalnych skargi w zakresie pkt 3 i 4 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. (dalej: zarządzenie). Nie wskazał, które konstytucyjne prawa lub wolności wynikają z powołanych w *petitum* skargi wzorców kontroli oraz w jaki sposób zostały one naruszone przez zakwestionowane przepisy (pkt 3 zarządzenia). Do spełnienia przesłanki dopuszczalności wniesienia skargi konstytucyjnej, przewidzianej w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK, konieczne jest również uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego oraz powołanie argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 4 zarządzenia). W uzasadnieniu skargi nie zostały powołane argumenty lub dowody na poparcie formułowanych zarzutów skarżącego, a jedynie powołane zostały cytaty pochodzące z orzecznictwa TK. W tym zakresie Trybunał przypomina, że przywoływanie treści orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego lub Sądu Najwyższego może jedynie stanowić wzmocnienie argumentacji, ale nie może jej zastąpić. Natomiast w piśmie procesowym przesłanym w odpowiedzi na zarządzenie argumentacja skarżącego ogranicza się tylko i wyłącznie do próby wykazania braku możliwości uzyskania ostatecznego orzeczenia w sprawie.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Niezależnie od powyższej okoliczności, przesądzającej samoistnie o niedopuszczalności nadania niniejszej skardze dalszego biegu, należy stwierdzić, że nie spełnia ona także innych przesłanek warunkujących jej merytoryczne rozpoznanie.

5. W odpowiedzi na zarządzenie, jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, skarżący wskazał – dołączone do skargi – postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 17 października 2017 r. (sygn. akt [...]), która została błędnie określona przez skarżącego jako [...]. Orzeczeniem tym oddalono zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 8 sierpnia 2017 r. oddalające wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych. Mając to na uwadze Trybunał stwierdził, że zakwestionowane w skardze art. 130 § 1 oraz art. 370 k.p.c. nie były podstawą wydania powyższego orzeczenia. Przedmiotem tego rozstrzygnięcia nie była bowiem ani kwestia zwrotu nieopłaconego pisma, ani odrzucenie nieopłaconej apelacji.

Skutkuje to brakiem spełnienia podstawowych przesłanek wniesienia skargi, przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

6. Odnosząc się natomiast do zarzutów skargi Trybunał podkreśla, że skarżący formułując zarzuty wskazał, iż „prawo do korzystania z rozpoznania sprawy przez Sąd w dwuinstancyjnym postępowaniu jest uzależnione od uiszczenia opłaty (wpisu)”. Zasada ta nie narusza przy tym – jak zastrzegł dalej – wskazanych dyspozycji Konstytucji. Jednak w jego przypadku prawo do ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych „było prawem *de facto* martwym”, ponieważ zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa powinien

on „zabezpieczyć środki na prowadzenie sporów sądowych nawet wtedy gdy obiektywnie rzecz ujmując nie ma takiej możliwości”. Należy podkreślić, że skarżący nie przywołał w tym kontekście żadnych orzeczeń, które potwierdzałyby jego argumentację. Mając powyższe na uwadze, jak również okoliczność, że przedmiotem skargi nie uczyniono przepisów nakładających obowiązek wnoszenia opłat od pism procesowych lub przepisów dotyczących zwolnienia od kosztów sądowych, należy stwierdzić, że sformułowane w skardze zarzuty sprowadzają się do kwestionowania rozstrzygnięć podjętych przez sądy w sprawie skarżącego.

7. Trybunał zwraca również uwagę, że przywołane przez skarżącego wzorce kontroli: art. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego – nie mogą być samodzielnymi wzorcami kontroli w postępowaniu skargowym. Przepisy te określają sytuację prawną jednostki dopiero razem z innymi przepisami Konstytucji. Mają one bowiem charakter prawa „drugiego stopnia” („meta-prawa”), które przysługuje w związku z konkretnymi normami prawnymi, a nie w oderwaniu od nich – niejako „samoistnie”. W postępowaniu ze skargi konstytucyjnej konieczne jest zatem odniesienie niesamodzielnych wzorców kontroli konstytucyjności do konkretnych określonych w Konstytucji wolności i praw (zob. postanowienie TK z 4 lipca 2013 r., sygn. Ts 302/10, OTK ZU nr 4/B/2013, poz. 308), czego skarżący nie uczynił w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.